
Jadwiga Zięba

Walka duchowa *Ordo virginum* na podstawie Modlitwy konsekracyjnej

Stan dziewic konsekrowanych, choć jest najstarszą formą oddania się Bogu, został przywrócony po Soborze Watykańskim II. Kobiety, wybierając ten rodzaj powołania, dzielą ten sam rodzaj życia, pochodzą z różnych narodów, różnią się językiem, tradycją, kulturą, a nawet sposobem postrzegania tego powołania. Dziś jest ich już ponad 4 tys. (1000 kandydatek), w tym 344 w Polsce, i stale ich przybywa¹. Nic dziwnego, że Stolica Apostolska wydała w 2018 roku Instrukcję o dziewicach konsekrowanych *Ecclesiae Sponsae Imago*², a 2020 rok był czasem dziękczynienia za pięćdziesiąt lat od promulgowania w 1970 roku *Pontyfikatu Rzymskiego*, który zawiera *Ordo consecrationis virginum* (Obrzędy konsekracji dziewic).

¹ Na podstawie danych do 31.12.2020 roku w archidiecezji krakowskiej są 52 dziewice konsekrowane (w diecezjach w Polsce – 344), a ich duchowym opiekunem od 2002 roku jest ks. dr Stanisław Szczepanec.

² Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Ecclesiae Sponsae Imago*. Instrukcja na temat *ordo virginum*, Pelplin 2019, dalej: ESI.

Ordo virginum to indywidualna forma życia konsekrowanego, co oznacza, że każda z dziewic żyje według własnego charyzmatu i jest blisko związana z własną diecezją³. Współczesne kobiety, które rozpoznają powołanie na tę drogę, przez obrzęd konsekracji dołączają do wielowiekowego korowodu „mądrych panien”, które z wiarą i miłością zapowiadały przyjście Pana i budowały wspólnotę Kościoła. Upodabniają się do Chrystusa Pana w codziennej walce duchowej, do której zostają umocnione przez modlitwę konsekracyjną.

Trochę historii

Już w czasach apostołskich odnajdujemy ślady obecności jakichś dziewic w pierwszych wspólnotach. Niektóre fragmenty Nowego Testamentu (1 Kor 7, 25–39; Dz 21, 9) i pisma z pierwszych wieków chrześcijaństwa wskazują na to, że ta forma życia ewangelicznego pojawiła się w sposób spontaniczny w regionach, w których rozwijały się wspólnoty kościelne. Dają temu wyraz świadectwa Klemensa Rzymskiego i Ignacego Antiocheńskiego

³ Z prezentacji nt. *ordo virginum* w archidiecezji krakowskiej, przygotowanej przez przedstawicielkę tej formy życia – Antoninę Filek – dowiadujemy się o krótkiej historii. Pierwsza konsekracja dziewic w tej archidiecezji miała miejsce w 1991 roku, druga w 2003 roku. Obie odbyły się w gronie zamkniętym, w prywatnych kaplicach biskupów krakowskich. W marcu 2001 roku kilka pań rozpoczęło comiesięczną modlitwę w intencji osób konsekrowanych, prosząc równocześnie o możliwość otrzymania konsekracji dziewic. Wydaje się, że owocem tej modlitwy stała się pierwsza „publiczna”, uroczysta konsekracja dziewic (10 pań), połączona z obrzędem konsekracji dwóch wdów (uczestniczyły we wcześniejszej wspólnej modlitwie), w kaplicy ss. Matki Bożej Miłosierdzia w Łagiewnikach, 8 grudnia 2005 roku. Wszystkie następne konsekracje (2009, 2010, 2012, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020), zgodnie z zaleceniem Obrzędu, odbywały się (z wyjątkiem jednej) w Katedrze Wawelskiej. Konsekracji udzielali: ks. kard. Franciszek Macharski (2003), a w kolejnych latach biskupi pomocniczy archidiecezji krakowskiej.

(ESI 2). Aż do soboru nicejskiego (325) dziewice żyły w domach⁴, tworzyły stan dziewic i oddane były kultowi Bożemu. *Konstytucje Apostolskie* z drugiej połowy IV wieku wymieniają dziewice razem z wdowami i diakonisami jako instytucjonalną część chrześcijańskiej społeczności.

Z upływem czasu konsekrowane dziewictwo kobiet stopniowo nabierało cech stanu życia publicznie uznanego przez Kościół. W pogańskim społeczeństwie stan dziewic obok innych form ascetycznego życia był wyraźnym znakiem nowości chrześcijaństwa. Do połowy VI wieku wzrasta liczba dziewic i pogłębia się refleksja dotycząca dziewictwa zarówno na Wschodzie, jak i na Zachodzie, dzięki ojcom Kościoła, którzy nadali dziewicy konsekrowanej ten sam tytuł Oblubienicy Chrystusa, który jest właściwy dla Kościoła. Jak podaje instrukcja: „W kobietach, które przyjęły to powołanie i odpowiedziały na nie, decydując się wytrwać w dziewictwie przez całe życie, Ojcowie Kościoła dostrzegali odzwierciedlenie obrazu Kościoła Oblubienicy, całkowicie oddanej Oblubieńcowi. W związku z tym odnosili się do nich jako do *sponsae Christi* („oblubienic Chrystusa”), *Christo dicatae* („poświęconych Chrystusowi”), *Christo maritatae* („poślubionych Chrystusowi”), *Deo nuptae* („oblubienic Boga”). W żywym ciele Kościoła tworzyły zinstytucjonalizowany *coetus* (grupę), określaną jako *ordo virginum* (stan dziewic)”⁵.

Jak potwierdzają pisma Ambrożego z Mediolanu i najstarsze źródła liturgiczne, od IV wieku włączenie do *ordo virginum* odbywało się poprzez uroczysty obrzęd liturgiczny pod przewodnictwem biskupa diecezjalnego⁶. W sercu wspólnoty zebranej pod-

⁴ W Bolonii, w odróżnieniu od Mediolanu, dziewice żyły już we wspólnocie (por. S. Ambrogio, *De virginibus*, I, 60).

⁵ ESI 2.

⁶ Między 350 a 400 rokiem, zostały odnalezione pisma, które wyraźnie dotyczą konsekracji dziewic. Marcelina, siostra Świętego Ambrożego, była konsekrowana przez papieża Liberiusza w Święto Bożego Narodzenia w roku 352/353, w bazylice Świętego Piotra. Poza tym, list papieża Sy-

czas celebracji eucharystycznej kobieta wyrażała swoje *sanctum propositum* („święte postanowienie”) pozostania w dziewictwie przez całe życie. Motywem była decyzja woli, miłość do Chrystusa. Biskup odmawiał modlitwę konsekuracyjną. Obrzęd zaślubin miał symboliczny charakter, czego wyrazem było nałożenie dziewicy welonu przez biskupa. Ten gest biskupa odpowiadał *velatio* („nałożeniu welonu”), które miało miejsce podczas celebracji zawarcia małżeństwa⁷.

Szacunek i troska duszpasterska, które towarzyszyły ewolucji stanu dziewicy są obszernie przedstawione w literaturze patrystycznej. Ojcowie nie ograniczali się tylko do krytykowania zachowania konsekrowanych kobiet, w tym, co nie było zgodne z ich zobowiązaniem do prowadzenia życia w czystości i w pokornym uczniostwie Chrystusa. Kwestionowali także i stanowczo sprzeciwiali się argumentom tych, którzy zaprzeczali wartości konsekrowanego dziewictwa, a także heretyckim odstępstwom, którzy wspierali ideał dziewictwa i wstrzemięźliwości na podstawie negatywnej koncepcji małżeństwa i seksualności.

Ojcowie Kościoła zastanawiając się nad teologicznymi podstawami dziewiczej konsekracji, podkreślali jej charyzmatyczne pochodzenie, ewangeliczną motywację, kościelne i społeczne znaczenie. Wskazywali na Dziewicę Maryję jako wzór oraz na proroczą wartość antycypacji i czujnego oczekiwania na pełne zjednoczenie z Panem na końcu czasów. Zwracali się do konsekrowanych dziewczyc, jak pisze Cyprian w *De habitu virginum*, „raczej z potrzeby serca niż na mocy autorytetu”⁸, który wynikał z pełnionego przez nich urzędu. Zachęcali je, aby wyrażały swoją miłość do Chrystusa

rycjusza (384–399) informuje, że obłóczyny będą miały miejsce w Boże Narodzenie w Święto Trzech Króli i na Wielkanoc, podczas których biskup, po skierowaniu kilku słów do dziewicy, podawał jej welon, podobny do welonu panny młodej. Zob. S. Ambrogio, *Sulle vergini (O dziewicach)*, Ed. Messaggero, Padova 1982, s. 101,

⁷ ESI 3.

⁸ ESI 4.

przez wytrwałą modlitwę osobistą i liturgiczną, uważne rozważanie słowa Bożego, praktykowanie ascezy, rozwijanie cnót i podejmowanie dzieł miłosierdzia. Autentyzm ich więzi z Bogiem miał się wyrażać w postawie „posłusznego słuchania nauczania biskupa”⁹ i dawania ewangelicznego świadectwa w środowisku ich życia i posługiwania. W tym samym okresie, poprzez dekryty papie-skie i konstytucje synodów prowincjalnych następowała regulacja istotnych aspektów tej formy życia.

Rozwój cenobitycznego monastycyzmu wpłynął na związanie dziewiczej konsekracji z życiem wspólnotowym: z przestrzeganiem wspólnej reguły i posłuszeństwem wobec przełożonego. W związku z tym stopniowo, z upływem stuleci, zanikał pierwotny styl życia *ordo virginum* z jego charakterystycznym związkiem z lokalną wspólnotą kościelną pod przewodnictwem biskupa diecezjalnego¹⁰.

Nowe *Ordo consecrationis virginum*

Zgodnie z postanowieniami Konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium* art. 80, w okresie posoborowym poprawiono rytuał *consecratio virginum*, znajdujący się w *Pontyfikale rzymskim*, zgodnie z ogólnymi zasadami reformy liturgicznej ustanowionymi na Soborze. Nowe *Ordo consecrationis virginum* [Obrzęd konsekracji dziewic] zostało promulgowane 31 maja 1970 roku przez

⁹ ESI 4.

¹⁰ Rytuały związane z wstąpieniem na drogę życia monastycznego inspirowały obrzęd *consecratio virginum* (konsekracji dziewic) i w większości klasztorów zastępowały tę celebrację. Tylko niektóre rodziny monastyczne, w których składano uroczyste śluby, podtrzymywały stosowanie tego obrzędu. Mimo że zostały zachowane zasadnicze elementy pierwotnej formy *ordo virginum* obrzęd wzbogacił się o elementy pochodzące z różnych kultur i narodów. Do czego przyczyniły się kolejne rewizje, wprowadzające nowe formuły modlitewnych i symboliczne gesty (ESI 5).

Kongregację Kultu Bożego i na specjalne polecenie papieża Pawła VI weszło w życie 6 stycznia 1971 roku.

Podjmując ponownie najstarszą tradycję Kościoła i biorąc pod uwagę jej późniejszy rozwój historyczny, opracowano i zatwierdzono dwie formy celebracji. Pierwsza jest przeznaczona dla kobiet, które pozostając *in saeculo* („na świecie”), czyli w zwyczajnych okolicznościach życia, zostały dopuszczone do konsekracji przez biskupa diecezjalnego. Druga forma dotyczy mniszek żyjących we wspólnotach, w których praktykuje się ten obrzęd, a są profesami wieczystymi lub składają śluby wieczyste. Podczas tej samej celebracji otrzymują *consecratio virginum*.

W ten sposób Kościół ponownie wyraźnie uznał dziewiczą konsekrację kobiet, które pozostają w swoim środowisku życia, są zakorzenione we wspólnocie diecezjalnej, zgromadzone wokół biskupa podobnie jak starożytne *ordo virginum* i nie są członkami żadnego instytutu życia konsekrowanego. Ten sam tekst liturgiczny i normy w nim zawarte określają istotne elementy struktury i dyscyplinę tej formy życia konsekrowanego. Jej charakter instytucjonalny, własny i odmienny od instytutów życia konsekrowanego, został potwierdzony w *Kodeksie prawa kanonicznego*: „Do wspomnianych form życia konsekrowanego dochodzi stan dziewic, które – wyrażając święty zamiar gruntowniejszego naśladowania Chrystusa – są Bogu poświęcone przez biskupa diecezjalnego według zatwierdzonego obrzędu liturgicznego, zostają zaślubione mistycznie Chrystusowi, Synowi Bożemu, i przeznaczone na służbę Kościołowi”¹¹. W związku z reorganizacją Kurii Rzymskiej, przeprowadzonej zgodnie z Konstytucją apostolską

¹¹ *Kodeks prawa kanonicznego* (1983), dalej: KPK, kan. 604 § 1. Podobnie Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich wyjaśnia, że istnieje taka możliwość, zgodnie z którą w Kościołach wschodnich na mocy ich własnego prawodawstwa „można ustanowić także dziewice i wdowy konsekrowane, odosobnione od świata, składające publicznie ślub czystości” (kan. 570).

Pastor bonus, ordo virginum podlega Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego.

*Katechizm Kościoła Katolickiego*¹², refleksje, które miały miejsce z okazji synodu biskupów na temat: *Życie konsekrowane i jego misja w Kościele i świecie* – oraz posynodalna adhortacja apostolska *Vita consecrata*¹³ przyczyniły się do wyjaśnienia miejsca *ordo virginum* wśród innych form życia konsekrowanego, podkreślając szczególną więź, jak została ustanowiona między dziewicami konsekrowanymi a Kościołem lokalnym i powszechnym. Z kolei Instrukcja *Rozpocząć na nowo od Chrystusa: Odnowione zaangażowanie życia konsekrowanego w trzecim tysiącleciu* podkreśla, że biskup diecezjalny ze swym prezbiterium muszą zwrócić szczególną uwagę na dziewice konsekrowane.

Następnie Dyrektorium o pasterskiej posłudze biskupów *Apostolorum successores* (14), zgodnie ze starożytną tradycją kościelną, potwierdziło, że biskup diecezjalny powinien szczególnie troszczyć się o *ordo virginum*, ponieważ dziewice są konsekrowane Bogu przez jego ręce i powierzone jego pasterskiej pieczy.

Modlitwa konsekracyjna

Ordo consecrationis virginum odnawia i podnosi wartość pięknego obrzędu poprzez antyczną modlitwę konsekracyjną, przypisywaną papieżowi św. Leonowi Wielkiemu († 461).

Odnowiony *Obrzęd konsekracji dziewic*¹⁴ i formuła konsekracji wytyczają szlaki różnych charyzmatów i wymiary walki duchowej osoby oddającej swą wolność Bogu. Modlitwę konsekracyjną odmawia lub śpiewa biskup diecezjalny lub biskup pomocniczy

¹² KPK 922–924.

¹³ Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Vita consecrata*, dalej: VC, w szczególności: 7, 42.

¹⁴ Zob. *Obrzędy konsekracji dziewic*, Katowice 2001 (dalej: OCV).

podczas dokonywania Obrzędu konsekracji dziewic¹⁵. Rozłożywszy ręce konsekrator rozpoczyna modlitwę słowami: „Boże, Ty mieszkasz w czystych ciałach i kochasz dusze nieskalane. Boże, Ty w Słowie Twoim, przez które wszystko stworzyłeś, tak podnosisz ludzką naturę, skażoną na początku świata skutkiem podstępnej szatana, że nie tylko przywracasz jej pierwotną niewinność, lecz także pozwalasz jej doświadczyć niektórych radości, jakie na nią czekają w życiu przyszłym, i ludzi prowadzących jeszcze życie doczesne już teraz upodabniasz do aniołów”.

Biskup wielbi Boga za dzieło stworzenia, bo „na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, i Bogiem było Słowo. Ono było na początku u Boga. Wszystko przez Nie się stało, a bez Niego nic się nie stało, co się stało” (J 1, 1–3). W Księdze Rodzaju w pierwszym opisie stworzenia (1, 1–28) jest uwydatniona pierwotna „dobroć” wszystkiego, co stworzone: „I widział Bóg, że było dobre” (por. Rdz 1, 12. 18. 21. 25), a na końcu, jak uwieńczył dzieło stworzenia, powołując do życia człowieka, pada stwierdzenie: „A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre” (Rdz 1, 31). Zdanie to wskazuje na „dobroć” właściwą dla istoty stworzonej na obraz Boży, a więc rozumnej i wolnej, według zamysłu Stwórcy.

Początek modlitwy ukierunkowuje myśli i wolę przyjmującej konsekrację do Stworzyciela wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych, do Boga, który jest miłośnikiem życia. W miłości Ojca odnajduje sens swego życia, o czym poucza Księga Mądrości: „Dla nieśmiertelności Bóg stworzył człowieka – uczynił go obrazem swej własnej wieczności, a śmierć weszła na świat przez zawiść diabła i doświadczają jej ci, którzy do niego należą” (Mdr 2, 23–24)

Wbrew gnostyczo-ezoterycznym poglądom, przypisującym Bogu jakąś rysę zła, nic nie istnieje od początku jako zło. Wskutek wolnej decyzji stworzenia, tj. tajemniczego *non serviam* zmieniła się natura zbuntowanych aniołów. Ojcowie Soboru laterańskiego zdefiniowali tę prawdę wiary, ogłaszając: „Diabeł bowiem oraz

¹⁵ OCV, 24.

inne demony zostały przez Boga stworzone wprawdzie jako dobre z natury, ale sami uczynili się złymi¹⁶.

Człowiek jako stworzenie obdarzone wolnością został – podobnie jak inne istoty duchowe – poddany od początku próbie wolności. Objawienie, które ukazuje stan pierwotnej sprawiedliwości człowieka przed grzechem, wynikający z uszczęśliwiającej przyjaźni z Bogiem, mówi jednocześnie o próbie, jakiej człowiek został poddany. Adam i Ewa ulegli pokusie szatana i ponieśli porażkę, która przyniosła śmiertelne skutki. Mimo to Bóg „bogaty w miłosierdzie” znalazł lekarstwo na truciznę grzechu pierwotnego. Przywrócił człowiekowi pierwotną niewinność, przez wcielenie, śmierć i zmartwychwstanie Słowa Wcielonego – Jezusa Chrystusa. To odrodzenie każdego człowieka, a więc i dziewicy konsekrowanej, dokonuje się w chrzcie, kiedy „wszystko staje się nowe”. Do tego stopnia staje się nowe, że konsekracja zanurzona w chrzcie antycypuje królestwo Boże.

Dziewice konsekrowane uczestniczą w przekraczającej rozum tajemnicy zapowiadania przyszłego królestwa Bożego, w którym „ani się żenić nie będą, ani za mąż wychodzić” (Łk 20, 35). Chcą, dzięki łasce, stawać się „znakiem tej wielkiej tajemnicy zapowiedzianej w początkach istnienia ludzkości, a która dokonała się przez oblubieńczy związek Chrystusa z Kościołem¹⁷”.

Od momentu przyjęcia sakramentu chrztu – bramy do innych sakramentów – zaostrza się nienawiść, wrogość złego ducha, by zniszczyć komunie miłości między Bogiem a człowiekiem. Dlatego ważna jest w życiu dziewicy konsekrowanej stała pamięć o tym przymierzu i częste odnawianie przyrzeczeń chrzcielnych (nie tylko podczas Wigilii Paschalnej czy rocznicy swojego chrztu, kiedy Kościół ofiarowuje nawet odpust zupełny). Taka postawa służy rozeznawaniu, które „nie dokonuje się po to, aby odkryć,

¹⁶ Sobór Laterański IV, 1, 3 1, 3, w: *Dokumenty soborów powszechnych*, t. 2, układ i oprac. A. Baron, H. Pietras, Kraków 2002, s. 221.

¹⁷ OCV 16.

co jeszcze możemy uzyskać z tego życia, ale aby rozpoznać, w jaki sposób możemy lepiej wypełnić tę misję, która została nam powierzona w Chrzcie świętym, a to oznacza gotowość do wyrzeczenia się wszystkiego, aż po oddanie wszystkiego¹⁸.

Napełnione Duchem Świętym

W dalszej części modlitwy konsekracyjnej biskup prosi: „Wejrzysz, Panie, na tę swoją służebnicę, która dzisiaj w Twoje ręce składa postanowienie życia w czystości i oddaje serce Chrystusowi, który ją natchnął tym pragnieniem. Przez swoją łaskę wylaną na wszystkie narody wzywałś niezliczonych ludzi ze wszystkich plemion pod słońcem, aby się stali dziedzicami Nowego Przymierza. Chociaż żadne zakazy nie pomniejszyły czci należnej małżeństwu i nadal trwa błogosławieństwo udzielone mu na początku, dzieciom swoim, zrodzonym nie z krwi ani z woli ciała, ale z Ducha Świętego, ze swej hojności udzielasz tego daru, że niektóre z nich z Twego natchnienia wyrzekają się ludzkiego związku, a pragną związku wyższego, którego małżeństwo jest cieniem, nie zawierają małżeństwa, ale miłują rzeczywistość, którą ten znak zapowiada”.

Pragnienie, by podjąć drogę dziewictwa konsekrowanego pochodzi od Ducha Świętego, który pociąga serce powołanej, by chciała pozostać wyłączną własnością Boga. W zaproszeniu na tę drogę nie ma nic z pogardy czy ucieczki od życia małżeńskiego. Powołane na tę drogę z oblubieńczą miłością oddają się Panu Jezusowi w dziewictwie. Doświadczają duchowej płodności, rodzącej się z intymnej relacji z Chrystusem i ofiarowują owoce tego związku Kościołowi i światu¹⁹.

¹⁸ Franciszek, Adhortacja *Gaudete et exsultate* o powołaniu do świętości w świecie współczesnym, 174, http://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20180319_gaudete-et-exsultate.html (20.05.2019).

¹⁹ ESI 1.

Przyjęcie Ducha Świętego z nowego tytułu, jakim jest konsekracja, nie zwalnia obdarowanych od czuwania. Duch Święty wciąż przychodzi, ogarnia, wypełnia chrześcijanina, jeśli jego serce jest otwarte i wolne od Złego. Chodzi o takie czwanie i ukierunkowanie woli, by przez utrwalone grzeszne nawyki nie wyrzucać Pocieszyciela i Obrońcę ze swego serca.

Pytanie św. Pawła „Czy otrzymaliście Ducha Świętego, gdy przyjęliście wiarę?” (Dz 19, 2) jest nie tylko pytaniem skierowanym do uczniów w Efezie. To pytanie staje się pytaniem codzienności osób konsekrowanych, żyjących pod każdą szerokością geograficzną. Przywołuje ich inicjację chrzcielną, dzięki której zostały zakorzenione w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa i stały się nowym stworzeniem – dzieckiem Bożym²⁰.

Wciąż ważna jest refleksja nad tym, czy wiedza, wiara i pamięć, dotycząca istnienia Ducha Świętego, zmienia życie osoby konsekrowanej. Z odwagą powinna się konfrontować z pytaniem: Kim jest Duch Święty w moim życiu? Do tego odkrycia może ją przybliżyć stwierdzenie metropolity Ignacego z Latakii: „Bez Ducha Świętego Bóg jest odległy, Chrystus ginie w mrokach przeszłości, Ewangelia jest martwą literą, Kościół zwykłą organizacją, władza dominacją, posłannictwo propagandą, kult przywoływaniem wspomnień, a postępowanie po chrześcijańsku moralnością niewolników”²¹.

Każdy człowiek potrzebuje Ducha Świętego, by żyć najpełniej. Jeśli nawet wielu wezwanym do całkowitego oddania się Bogu i Kościołowi dane było odkryć to głębokie i niezbędne pragnienie, to wciąż staje przed nimi odkrywanie na nowo obecności Ducha Świętego, który niejedno ma imię. W codzienności ważne jest, by nic nie zaciemniało przekonania: im bardziej Go pragnę, tym więcej miejsca pozostawiam dla działania Pocieszyciela. Ta

²⁰ Por. KKK 1213–1216.

²¹ Metropolita Ignacy z Latakii podczas ekumenicznego zjazdu w Upsali w 1968 roku, zob. R. Cantalamessa, *Moc krzyża*, Kraków 2013, s. 69–70.

niepojęta obecność Ducha wyzwala życie, napętnia pokojem i obfitością swych darów. Zaprasza do wsłuchiwania się w miłującą obecność Obrońcy i kształtuje wdzięczne serce. Zachęca do czuwania i pielęgnowania żywego pragnienia Jego obecności. Nie tylko w nowennie przed uroczystością zesłania Ducha Świętego, gdy Kościół prosi: „Przybądź Duchu Święty, ześlij z nieba wzięty światła Twego strumień”. Wołanie o przyjście działającego już Dawcy darów mnogich staje się stałym pragnieniem serca osoby konsekrowanej. Dlaczego jest to takie niezmiernie ważne? Bez miłości nie umiemy żyć, a nie mając w sobie życia, nie umiemy kochać. Właśnie miłość ukształtowała pierwszą wspólnotę chrześcijan, o której mówiono „jeden duch i jedno serce ożywiały wszystkich, którzy uwierzyli” (Dz 4, 32). Obietnica Ducha Świętego dana jest jednostce jako członkowi wspólnoty. Ważne jest przekonanie, że wołania Kościoła o przyjście Ducha Ożywiciela nigdy dość, ponieważ w Nim: „Bóg jest blisko, Chrystus zmartwychwstały jest tu i teraz, Ewangelia jest życiodajną siłą, (...) ludzkie postępowanie jest przepojone Bogiem”²².

Duch Święty jest tajemnicą nieustannego przebywania Chrystusa pośród nas. Wyjaśnia to św. Bazyli, gdy pisze: „Jak Ojciec ukazał się przez Syna, tak Syn staje się obecny w Duchu”. Duch tchnie tam, gdzie chce (por. J 3, 8). Pięćdziesiątnica wciąż się uobecnia i sprawia – według św. Leona Wielkiego – że „w ustach Kościoła odrębność językowa różnych narodów stała się łącznikiem. Od tego dnia rozlegał się donośnie po świecie zew Ewangelii. Od tego dnia na wyschnięte stopy, na spieczoną ziemię spadły deszcze łask, popłynęły rzeki błogosławieństw”. Wiara osoby konsekrowanej w to, że liturgia jest nie tylko pamiątką, ale uobecnieniem i zapowiedzią wydarzeń paschalnych, przyczynia się do kształtowania jedności Kościoła.

Na tej drodze niezbędna jest przyjaźń z Maryją, która sprawia, że konsekrowana włącza się w pierwsze wspólnotowe woła-

²² Tamże, s. 69–70.

nie Kościoła, częściej kontemplując trwanie Maryi i apostołów na modlitwie w Wieczerniku. Wierzy, że na różnych etapach historii, w których Maryja jest obecna, Duch Święty dokonuje wielkich dzieł Bożych. Rozważa, co to znaczy, że Maryja jest pierwszorzędnym miejscem, w którym zamieszkiwanie Ducha Świętego sprawia narodziny Chrystusa. Dzięki Maryi, Nosicielce Ducha, jak każdemu człowiekowi, dana jest osobie konsekrowanej łaska zrodzenia Chrystusa w swojej duszy. Zawierza się Matce Boga, by jej serce było otwarte na stałą obecność Ducha Świętego. Z powagą przyjmuje stwierdzenie bł. Pawła VI: „Nie jest możliwe czcić należycie «pełną łaski» bez szanowania w samym sobie łaski Bożej, to jest przyjaźni Bożej, duchowej wspólnoty z Nim i zamieszkiwania Ducha Świętego”²³.

Podczas rachunku sumienia osoba konsekrowana staje wobec pytania: czy mogę czcić Bogarodnicę a obrażać się na Kościół? Odkrywa, jak ścisła jest zależność między więzią z Matką Chrystusa a przybliżaniem się do tajemnicy Kościoła. Dziękuje, że może upodabnia się do Niepokalanej i stawać się kobietą radości „na wzór Maryi z Nazaretu, kobiety *Magnificat*, matki żywej Ewangelii”²⁴.

Odkrywa, że Duch Święty jest Nauczycielem rozeznania i prosi, aby dał jej łaskę odróżniania tego, co dobre, od tego, co mniej dobre. Dobro od zła powinna odróżniać w jednej chwili. Do rozpoznania zła ukrytego, którym jest mniejsze dobro, skrywające zło, potrzebuje szczególnej światła Ducha Świętego²⁵.

²³ Paweł VI, Adhortacja apostolska *Marialis cultus*, dalej: MC, 57, <http://ptm.rel.pl/czytelnia/dokumenty/dokumenty-papieskie/42-pawel-vi/254-adhortacja-apostolska-marialis-cultus.html> (16.09.2020).

²⁴ Franciszek, Przesłanie ojca świętego z okazji 50. rocznicy promulgowania Obrzędu Konsekracji Dziewic, 4, <https://misyjne.pl/franciszek-dziewictwo-konsekrowane-znakiem-bogactwa-darow-ducha-milosci-boga-i-nadziei/> (12.11.2020).

²⁵ Por. Franciszek, *Efeskie zesłanie Ducha Świętego*, homilia w Domu św. Marty, 29.05.2017, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/homilie/swmarta_29052017.html (14.11.2020).

Dostrzegać atak Wroga

W dalszej części modlitwy konsekracji dziewic biskup wypowiada słowa: „Weź, Panie, w opiekę i obronę tę siostrę, która błaga o Twoją pomoc i pragnie się umocnić w otrzymanej łasce. Broń ją przed wrogiem, który im świętsze widzi zamiary, tym przebieglejszych podstępów używa dla ich zniszczenia. Niech nie odbierze jej chwały czystości, wkradając się do duszy przez bramę niedbalstwa i skłaniając dziewicę do niewierności złożonym przyrzeczeniom”.

Człowiek stworzony na obraz i podobieństwo Boga jest poddawany na różny sposób nie tylko działaniu sił zła, ale nawet Szatana. Może się to dokonywać na dwóch poziomach: przez działanie zwyczajne oraz przez działanie nadzwyczajne, co potwierdza odwieczne doświadczenie wiary Kościoła. Z perspektywy duchowości chrześcijańskiej jest ważne, aby chrześcijanin liczył się z faktem, że jest i może być wystawiany na próbę. Kuszenie nie należy do stałego stanu w człowieku. W tradycji Kościoła wyklucza się także bezpośredni związek kuszenia szatańskiego z każdym grzechem²⁶.

Pokusa, którą można określić jako wewnętrzną podniecię nakłaniającą do grzechu, posiada trzy etapy: sugestię do zła, upodobanie doznawane przez człowieka i reakcję jego woli. Może ona pochodzić od człowieka, gdy kusi go odwołująca od dobra (por. Jk 1, 14) własna pożydlivość jako następstwo grzechu pierworodnego. Może mieć swe drugie źródło sprawcze w Szatanie, wywierającym wpływ na człowieka tak długo, aż zdecyduje się popełnić grzech lub go odrzucić. Typowym i pierwszym przejawem działaniem Szatana jest kuszenie: od chwili rajskiego kuszenia (Rdz 3, 1–7) nie oszczędza nikogo z ludzi, nawet samego Jezusa Chrystusa (Mt 4, 1–11)²⁷. Na kartach Pisma Świętego można odnaleźć

²⁶ Zob. J. Królikowski, *Egzorcyzmy w walce duchowej chrześcijanina*, „Currenda” (2003) nr 153, s. 107–119.

²⁷ Por. S. Urbański, *Pokusa*, w: *Leksykon duchowości katolickiej*, pod red.

wiele miejsc, dotyczących charakteru i funkcji kuszenia, które wpływają z buntu i z nieposłuszeństwa wobec woli Boga²⁸.

Natura kuszenia ukazuje podstawowe sposoby działania złego ducha na człowieka. Święty Tomasz z Akwinu rozważa ją w kontekście przyczyny grzechu. Zwraca uwagę, że pierwszą przyczyną grzechu jest wola człowieka, bo to od niej zależy aktualizacja ludzkiego czynu: tak dobrego, jak i złego. Drugą przyczyną jest ten, kto radzi lub kto poleca coś uczynić. Dlatego diabeł może być przyczyną grzechu jako ten, który wzbudza dyspozycję do grzechów głównych. On przekonuje wewnątrz lub zewnątrz do czynu, ale nie jest sprawcą grzesznego czynu w człowieku. Grzech jest czynem ludzkim (*actus humanus*), bo jego przyczyną może być tylko ten, kto bezpośrednio porusza wolę do czynu grzesznego²⁹. Grzechu nie należy traktować wyłącznie jako „wpływu Szatana”, ale również jako osobistą winę człowieka. Podkreśla to nauczanie Sobór Laterański IV: „Człowiek grzeszy sam, nawet wtedy, kiedy to czyni pod wpływem diabła”³⁰.

W walce duchowej istotne jest uczenie się demaskowania podstępnych ataków złego ducha, który nieustannie krąży niczym „lew szukający, kogo by pożreć” (1 P 5, 8). W rozpoznawaniu pokusy wydaje się niezbędne, by pogłębić znaczenie strategii kuszenia pierwszych ludzi. Jego istotą było diaboliczne podważanie i zniekształcanie prawdziwego obrazu Boga, który jest Miłością, wobec ludzkiego parcia w kierunku, by być bogiem – wobec niestarzejącej się pokusy bałwochwalstwa. Istota pokusy polega na tym, że nie ciągnie ona bezpośrednio do złego, lecz stwarza pozory

M. Chmielewskiego, Lublin–Kraków 2002, dalej: LDK, s. 648–649.

²⁸ Por. L. Rose, *Diabeł chce cię poznać*, Wrocław 1999, s. 25.

²⁹ Por. J. Królikowski, *Wyklinam cię i wypędzam*, Kraków 2003, s. 81.

³⁰ Cyt. za: J. Höffner, *Szatan – opętanie – egzorcyzm. Jedenaście pytań – jedenaście odpowiedzi*, tłum. M. Jakubiec, w: L.J. Suenens, *Przyjdź Duchu Święty. Podstawowe dokumenty dotyczące Odnowy w Duchu Świętym w Kościele katolickim: Dokumenty z Malines*, tłum. T. Micewicz, Kraków 1998, s. 438.

ulepszenia świata i porzucania iluzji. Rdzeniem wszelkich pokus jest odrzucenie Boga jako urojenia i tworzenie światowego ładu samemu³¹. Wszystkie inne pokusy, grzechy mają w niej swe zakorzenienie. Zwycięskie odparcie i sposoby przewyciężenia diabelskiej strategii daje Jezus w starciu z Szatanem na pustyni³². Pokusa nie musi mieć władzy nad człowiekiem, chociaż każdy nosi w sobie jej przyczynę: nieuporządkowane pragnienia, złe nawyki i wady. Z nich rodzi się grzech, którego brzydotę zaciemnia zły duch. Dlatego konieczna jest postawa czujności, do której wzywa św. Paweł (Ef 6, 11–12)³³; unikanie grzesznych okazji; stawianie bezpośredniego oporu przez praktykowanie cnót teologalnych; praktykowanie umartwień; modlitwa i post (Mk 9, 29); korzystanie z kierownictwa duchowego; trwanie w stanie łaski uświęcającej; wyznawanie pokus na spowiedzi (św. Bazyli Wielki)³⁴.

Zmaganie się z pokusą jest bolesne (Rdz 7, 15–25), dlatego pojawia się pytanie, dlaczego ją Bóg dopuszcza. Walka duchowa wychowuje grzesznika. Jeśli kończy się zwycięsko, upokarza Szatana, a w niej objawia się chwała Boża, moc zbawcza Chrystusa i przybliża się królestwo Boże (por. Łk 11, 20). Z tej racji pokusa pełni swoistą rolę w prowadzeniu życia duchowego jako środek oczyszczenia władz ludzkich (2 Kor 12, 9); bodziec w podejmowaniu wytrwałego trudu na drodze życia duchowego; szkoła prawdy o ludzkiej możliwości i niemocy (ograniczoności); przyczyna powrotu do miłości Boga³⁵. Stanowi część chrześcijańskiego życia i, choć ma niebezpieczny charakter, może za sprawą łaski wpływać na rozwój duchowy i osobistą przemianę.

³¹ Por. J. Ratzinger, Benedykt XVI, *Jezus z Nazaretu*, cz. 1: *Od Chrztu w Jordanie do Przemienienia*, Kraków 2007, s. 37–38.

³² Por. A. Feuillet, *Tajemnica kuszenia Jezusa*, w: *Zło w świecie*, red. L. Balter i in., Poznań 1992, s. 50–65 (Kolekcja Communio, 7).

³³ Por. I. Loyola, *Ćwiczenia duchowne*, Kraków 2003 (dalej: CD), Reguły 12–14, CD 325–327, s. 213–215.

³⁴ Por. S. Urbański, *Pokusa*, w: LDK, s. 649.

³⁵ Por. S. Urbański, *Pokusa*, w: LDK, s. 648–649.

Ulec pokusie, to ulec podszeptowi kusiciela, który nie narusza ludzkiej wolności do momentu, kiedy się na to nie zgodzimy. Ulec pokusie, to ulec zwodzeniu i popaść w osobisty grzech, który gładzi Chrystus w sakramencie pojednania. Nie jest grzechem pokusa przychodząca z zewnątrz do wnętrza, bo ten zaczyna się wraz ze zgodą.

Walka ze złymi duchami dokonuje się w szeroko pojmowanej walce duchowej, rozumianej jako współpraca ze zbawczym i uświęcającym dziełem Chrystusa. Tym bardziej, że pokusa nigdy nie jest ponad miarę obronną człowieka (1 Kor 10, 13).

Szatan nakłania zwłaszcza do grzechów śmiertelnych, bo one pozbawiają człowieka łaski uświęcającej i tym skuteczniej poddają go pod silny jego wpływ. Jeśli nie może dotrzeć swym oddziaływaniem do władz całkowicie duchowych, dostępnych tylko Bogu (inteligencji, woli i pamięci człowieka), to wykorzystuje swoją moc, by ugodzić w zmysły zewnętrzne: wzrok, dotyk, słuch – i zaangażować wewnętrzne zmysły człowieka: pamięć, fantazję czy wyobraźnię. W sposób szczególny święci doświadczali kuszenia z dopustu Bożego, dlatego są najlepszymi przewodnikami i doradcami na tej drodze.

Mistrzowie rozeznawania duchowego

Jednym z mistrzów rozeznawania duchowego jest św. Ignacy Loyola. Należy do tych przewodników duchowych, który zanim zaczął „pomagać duszom”, jak mówił, najpierw sam czuł się prowadzony przez Boga. Zawarł to doświadczenie w swych pismach, szczególnie w *Autobiografii*, w *Listach* i w *Ćwiczeniach duchowych*. Każda osoba może znaleźć w tych źródłach praktyczne wskazówki do rozróżniania duchów.

Jednym ze sposobów zwalczania pokusy podaje metodę znaną pod nazwą *agere contra*. „Jeżeli nieprzyjaciel stawia przed moimi

oczyma sprawiedliwość, przeciwstawiam mu natychmiast miłosierdzie – pisał do Teresy Rejadell – jeżeli miłosierdzie, to ja przeciwnie, przypominam sobie sprawiedliwość. Koniecznie w ten sposób musimy postępować, by nie dopuścić do zamieszania wewnętrznego i by uwodziciel sam wpadł w swoje sidła³⁶. Podaje reguły rozeznawania, np. mówiącej o tym, jak należy zachowywać się w strapieniu, a jak w pocieszeniu³⁷.

Jak pisze św. Ignacy, zły duch może dać pocieszenie, jednak nie dla wzrostu duchowego, lecz w tym celu, aby człowieka oddalić od Boga i Jego zamysłów. W liście do Teresy Rejadell ostrzega przed aniołem światłości. Ukazuje, w jaki sposób i w jakim celu „nieprzyjaciel człowieka” może przedłużyć pocieszenie otrzymane od Boga. „Po otrzymaniu takiej pociechy [bez uprzedniej przyczyny] lub natchnienia – pisze św. Ignacy – dusza pozostaje w stanie radosnego uniesienia. Nieprzyjaciel zbliża się wówczas pod osłoną radości i jasnych barw, by nam dorzucić coś od siebie do tego, co otrzymaliśmy od Boga, Pana naszego i by wprowadzić do naszej duszy całkowity nieład i zamieszanie. Kiedy indziej znowu stara się pomniejszyć w nas działanie Boga, przedstawiając nam różne trudności i niewygody, bylebyśmy tylko nie wypełnili całkowicie tego, co nam zostało ukazane”³⁸.

Życie Małej Arabki, karmelitanki, to pasmo nieustannej walki duchowej. Mariam Baouardy (1846–1878), dzieląc się doświadczeniem, tłumaczy, że przyzywanie Ducha Uświęciciela pogłębia w nas nabożeństwo do Ducha Świętego: „Dane mi było ujrzeć tak wiele o nabożeństwie do Ducha Świętego, że trzeba byłoby zapisać całe księgi. A przecież ja jestem prostaczkiem, nie umiejącym

³⁶ Wenecja, 18 czerwca 1536, Ep, I 99–107, cyt. za: T. Oleniacz, *Kierownictwo duchowe według „Autobiografii” i „Listów” św. Ignacego*, w: *Kierownictwo duchowe według św. Ignacego Loyoli*, red. W. Królikowski, Kraków 2013, s. 103.

³⁷ Św. Ignacy Loyola, *Ćwiczenia duchowne*, dalej: *ĆD*, 321–324.

³⁸ Ignacy Loyola, *Pisma wybrane*, t. 1, Kraków 1967, s. 560.

czytać ni pisać. Bóg sam da światło tym, którym zechce”³⁹. Ufała obietnicy Pana Jezusa: „Zaprawdę, zaprawdę, zaprawdę, mówię ci: Ktokolwiek będzie wzywał Ducha Świętego, będzie Mnie szukał i znajdzie Mnie, a znajdzie Mnie przez Ducha Świętego” – i chciała tą obietnicą ubogacać innych. Ponieważ sama doświadczała dręczącego działania złego ducha (nawet okresowego opętania) prosiła: „Duchu Święty, Duchu Święty, udzielaj mi Twego natchnienia każdego dnia; pokaż wszystkim ludziom zło szatana”⁴⁰. Pójście za światłem Ducha Pocieszyciela daje łaskę rozróżniania duchów, tak koniecznej w codziennym rozeznawaniu.

Zażyłość z Duchem Świętym pozwala Mariam na wyjaśnienie, że pragnie On być uczczony w tajemnicy Eucharystii. Przekazuje nam słowa Chrystusa: „Żarliwie pragnę, byś powiedziała, że wszyscy kapłani, którzy odprawią raz w miesiącu Mszę św. o Duchu Świętym, uczczą Mnie. Ktokolwiek taką Mszę odprawi lub będzie w niej uczestniczył, będzie uczczony przez samego Ducha Świętego, będzie miał światło, będzie miał pokój. On uleczy chorych, obudzi tych, którzy śpią”⁴¹.

Mariam Baouardy, odwołując się do symboliki biblijnej, wyjaśnia, że duch ma naturę wiatru. Odnośnie do Ducha Świętego stosowane jest m.in. stwórcze tchnienie (*pneuma*) lub wyrażenie *ruah*, tłumaczone także jako wiatr Boży. Inną naturę – niż uderzenie gwałtownego wiatru, który rozświetla i rozpłomienia – ma wiatr uwodziciela. Sposób działania tych dwóch wiatrów tak tłumaczy: „Zrozumiałam, że diabeł podobny jest do wiatru. Kiedy wiatr wieje, ludzie zamykają wszystko; zatykamy dziury, szpary, żeby się ochronić. Dusza powinna podobnie zabezpieczyć się przed szatanem, powinna w sobie wszystko pozamykać, żeby nie

³⁹ Cyt. za: A. Brunot, *Miriam. Mała Arabka*, przekł. T. Szczepańczyk, Gdańsk 1995, s. 94.

⁴⁰ P. Estrate, *Mariam święta Palestynka*, przekł. D. Śliwa, Kraków 2008, s. 116.

⁴¹ Tamże, s. 246–247.

zostawić żadnego wejścia temu złemu duchowi⁴². Według bł. Miriam, „kiedy Duch Boży zstępuje do duszy, przynosi spokój, pokój, radość. Kiedy to jesteś ty, szatanie, przynosisz tylko nudę, utrapienia, zamęt⁴³. Błogosławiona Miriam podaje rady w czasie kuszenia: stawanie w obecności Boga i wyrzekanie się dzieł diabła.

Istnieje ścisła zależność: „Im lepiej pojmuje się świętość Boga, tym bardziej pojmuje się przeciwieństwo tego, co święte, to znaczy zwodniczą maskę demona⁴⁴. Przed Chrystusem – „świętym, w pełnym znaczeniu tego słowa – Szatan nie mógł się ukryć, a jego realne istnienie ciągle się ujawniało. Dlatego można powiedzieć, że zaprzeczanie, iż istnieją byty demoniczne, prowadzi do zaniku zrozumienia świętości. Diabeł wtedy może ukryć się pod postacią anonimowości, kiedy nie ujawni go światło tych zjednoczonych z Chrystusem⁴⁵.

Przyzywanie darów Ducha Świętego

Kobiety włączone na drogę *ordo virginum* z upływem czasu i dojrzewania w swoim powołaniu dla Boga i Kościoła dostrzegają dar, określony przez Jana Pawła II: „dziewice konsekrowane przez biskupa łączą się szczególną więzią z Kościołem lokalnym, któremu służą z poświęceniem, chociaż pozostają w świecie. Żyjąc osobno lub wspólnie z innymi, są szczególnym eschatologicznym wizerunkiem niebiańskiej Oblubienicy i przyszłego życia, w którym Kościół zazna wreszcie pełni miłości do Chrystusa-Oblubieńca⁴⁶.

O specyfice powołania *ordo virginum* pouczał także papież Benedykt XVI w czasie kongresu poświęconemu dziewictwu kon-

⁴² Tamże, s. 307.

⁴³ Tamże, s. 119.

⁴⁴ Por. J. Ratzinger, *Raport o stanie wiary*, Marki 2005, s. 133.

⁴⁵ Tamże, s. 133.

⁴⁶ Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Vita consecrata*, dalej: VC, 7, http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/apost_exhortations/documents/hf_jp-ii_exh_25031996_vita-consecrata.html (10.10.2020).

sekrowanemu na świecie, mówiąc: „Najdroższe siostry, wasze powołanie jest głęboko zakorzenione w Kościele lokalnym, do którego należycie: zadaniem waszych Biskupów jest rozpoznanie w was charyzmatu dziewictwa, dokonanie konsekracji i podtrzymywanie was w drodze, aby nauczyć was bojaźni Bożej, jak to zobowiązali się czynić podczas uroczystej liturgii konsekracji”⁴⁷.

W dalszej części modlitwy biskup, dokonujący obrzędu konsekracji dziewic, prosi: „Niech Duch Święty udzieli jej roztropnego umiarkowania i mądrej dobroci, powagi i łagodności, czystości i wolności. Niech płonie miłością ku Tobie i nie kocha niczego poza Tobą. Niech swoim życiem zasługuje na pochwałę, ale jej nie pragnie. Niech wielbi Ciebie przez świętość ciała i czystość duszy. Niech służy Tobie w miłości i bojaźni”⁴⁸.

Konsekracja sprawia, że kobiety stają się wyłączną własnością Boga, mimo to nie odsuwa ich od środowiska, w którym żyją. Właśnie tam, gdzie żyją i pracują, są wezwane, aby dawać świadectwo w stylu ewangelicznej bliskości⁴⁹. Dziewicza konsekracja może dopomóc Kościołowi kochać biednych, rozpoznawać formy ubóstwa materialnego i duchowego. Zanurzone w tłum codzienności⁵⁰ mają sposobność, by „pomagać szczególnie tym, którzy są

⁴⁷ Benedykta XVI, Przemówienie do uczestników kongresu nt. *Dziewictwo konsekrowane na świecie: dar dla Kościoła i w Kościele*, Città del Vaticano, 15.05.2008, www.konsekrowane.org (12.11.2019).

⁴⁸ OCV 24.

⁴⁹ Podczas spotkania z abp. Markiem Jędraszewskim, zostały wyliczone zawody i środowiska pracy *ordo virginum* w archidiecezji krakowskiej: „najliczniejsze grupy zawodowe to: katechetki, nauczycielki i pracowniczki służby zdrowia, w tym: lekarka, pielęgniarki, pracowniczka administracji, pomoc duszpasterska w szpitalu; poza tym do OV należą pracownice socjalne, biurowo-administracyjne, księgowy, archiwistki, geodeta, nauczyciele akademicy, redaktorka wydawnictwa naukowego, stewardessa, kucharka na plebanii”. Wśród innych grup zawodowych są m.in.: pilot wycieczek, ikonograf, psycholog, muzyk, lekarka, programistka, chemiczka, nauczycielka, księgowy.

⁵⁰ Podejmują m. in.: posługę przy rekolekcjach, prowadzenie kursów ewangelizacyjnych, prowadzenie grupy formacyjnej, animowanie Grup Apostolskich RAM Archidiecezji Krakowskiej, posługę szafarza Komunii

słabi i bezbronni, tym, którzy cierpią z powodu chorób fizycznych i psychicznych, młodym i starszym, tym, którzy są wystawieni na ryzyko odrzucenia”⁵¹.

„Modlitwa konsekracyjna, przyzywająca dla was wielorakie dary Ducha Świętego – jak zauważa papież Franciszek – wyprasza, abyście żyły w *casta libertas*. Niech to będzie styl waszych relacji, aby był on znakiem oblubieńczej miłości, która jednoczy Chrystusa z Kościołem, dziewicą matką, siostrą i przyjacielem ludzkości”⁵².

Powierając Bogu w Trójcy jedynemu dziewicę biskup nadal się modli się, prosząc: „Ty bądź jej chwałą, radością i pragnieniem. Bądź dla niej pociechą w smutku, radą w niepewności, obroną przed krzywdą, cierpliwością w ucisku, dostatkim w ubóstwie, pokarmem w poście, lekarstwem w chorobie. Niech wszystko znajdzie w Tobie, bo ponad wszystko Ciebie wybrała. Przez naszego Pana Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, Bóg, przez wszystkie wieki wieków. Amen”. Końcówka modlitwy konsekracyjnej jest prośbą do Chrystusa, by przez różne formy działania troskliwej miłości objawiał oblubienicy swe oblicze: Ojca, Chwałą, Pełni, Radości,

Świętej w szpitalu, posługę przy osobach chorych i starszych, piszą teksty do czasopism i portali katolickich, posługę w Centrum Promocji IFŻK, organizację autokarowych pielgrzymek, a przede wszystkim modlitwę wstawienniczą za archidiecezję i w intencjach jej pasterza. Indywidualne posługi i zaangażowania to: modlitwa za kapłanów, duchowa adopcja dzieci nienarodzonych, posługiwanie przygotowującym się do przyjęcia sakramentów, posługa w ośrodku rekolekcyjnym, wolontariat hospicyjny, Studium Apostolstwa Świeckich, Dominikańskie Studium Filozofii i Teologii, chór akademicki, udział w grupie formacyjno-modlitewnej w zakładach karnych, wspieranie osób opuszczających zakłady karne i ośrodki wychowawcze oraz ich rodziny, prowadzenie domu readaptacji społecznej, pisanie artykułów i książek z zakresu teologii i duchowości.

⁵¹ Franciszek, Przesłanie z okazji 50. rocznicy promulgowania Obrzędu Konsekracji Dziewic, <https://misyjne.pl/franciszek-dziewictwo-konsekrowane-znakiem-bogactwa-darow-ducha-milosci-boga-i-nadziei/> (12.11.2020).

⁵² Tamże.

Szczęścia, Spełnienia, Pocięchy, Doradcy, Przewodnika, Obrońcy, Ochroniarza, Przyjaciela, Dostatku, Opatrzności, Pokarmu, Lekarza, Wszystkiego we wszystkim.

„Konsekracja dziewic należy do najcenniejszych skarbów liturgii rzymskiej – podkreśla się w dekrecie Kongregacji Kultu Bożego z 31 marca 1970 roku. – Dziewictwo poświęcone Bogu, jako wzniosły dar, zostawił Jezus Chrystus swojej Oblubienicy w dziedzictwie. Dlatego od apostołskich czasów dziewice poświęcały swoją czystość Bogu, przez co stawały się ozdobą Mistycznego Ciała Chrystusa i obdarzały je przedziwną płodnością”⁵³. Także i dziś we wszystkich już diecezjach w Polsce konsekrowane dziewice zostają włączone w piękny korowód kobiet oddanych Bogu w pierwszych trzech wiekach tworzącego się Kościoła. Wiele z nich, aby do końca pozostać wiernymi Panu, ginęło śmiercią męczeńską. Wśród nich były: Agata z Katanii, Lucy z Syrakuz, Agnieszka i Cecylia z Rzymu, Tekla z Ikonium, Apolonia z Aleksandrii, Restytuta z Kartaginy, Justa i Rufina z Sewilli. Odtąd aż do dziś pamięć dziewiczych męczenniczek pozostaje uderzającym przypomnieniem o całkowitym darze z siebie, którego wymaga dziewicza konsekracja⁵⁴. Niektóre ze świętych dziewic męczennic są wzywane podczas Litanii do Wszystkich Świętych. W tajemnicy świętych obcowania wspierają w walce duchowej swoje młodsze siostry.

Podsumowanie: Jak gwiazdy wskazujące drogę światu

Konsekracja jest dla każdej powołanej kobiety odpowiedzialnością na miłosne zaproszenie Pana i oddania całej swej istoty, całego serca i życia na służbę Chrystusowi i Kościołowi. Każda z wezwanych słowa św. Jana: „Uwierzyliśmy miłości Boga” (por. 1 J 4, 16)

⁵³ http://www.konsekrowane.org/dziewice/dekret_d.php (10.07.2020).

⁵⁴ ESI 2.

– może uczynić fundamentem swej drogi życia. „U początku bycia chrześcijaninem – zauważa Benedykt XVI – nie ma decyzji etycznej czy jakiejś wielkiej idei, jest natomiast spotkanie z wydarzeniem, z Osobą, która nadaje życiu nową perspektywę, a tym samym decydujące ukierunkowanie”⁵⁵. Bóg ten zamiar uroczyście pieczętuje podczas obrzędu liturgicznego i modlitwy konsekracyjnej. Konsekracja jest zakorzeniem w przymierzu chrzcielnym. Przez wieczysty ślub czystości dziewice stają się oblubienicami Chrystusa i obrazem Kościoła. Ten akt oddania swej wolności poprzedza kilkuletnia formacja, która służy rozeznawaniu tej drogi powołania.

Dziewice konsekrowane istniały już w czasach apostołskich. Ich zanik w Kościele jest związany ze średniowiecznym rozwojem monastycyzmu jako dominującej formy konsekracji. Dynamiczny rozwój tego stanu po Vaticanum II pokazał jednak, że zapotrzebowanie na tę formę życia jest obecne w całym Kościele.

Tożsamość i powołanie dziewicy konsekrowanej wyraża się w tym, że mają być eschatologicznym znakiem Kościoła Oblubienicy. Ich powołanie ma wyraźny rys maryjny. Dużą uwagę przywiązuje się do osobistego charyzmatu każdej z dziewic, co otwiera pole do wielkiej różnorodności i kreatywnej wolności, wymaga jednak większego poczucia odpowiedzialności i rozeznania. Choć mogą one korzystać z różnych obecnych w Kościele charyzmatów, ich tożsamość ma być kształtowana przez medytację słowa Bożego, sakramenty i Liturgię godzin. Szczególnym zadaniem dziewic konsekrowanych jest też bliskość względem innych ludzi. Ich konsekracja nie wyłącza ich bowiem ze środowiska, w którym żyją na co dzień. W podejmowaniu tak różnorodnej posługi w życiu każdej osoby konsekrowanej, wobec różnych, poważnych zagrożeń (także wewnątrz wspólnoty Kościoła) konieczna jest umiejętność rozeznawania i rozróżniania duchów. *Ordo virginum* otrzymują ten dar podczas modlitwy konsekracyjnej przez posługę biskupa.

⁵⁵ Benedykt XVI, Encyklika *Deus caritas est*, 1, Kraków 2006.

Umocnione obecnością Ducha Świętego podejmują walkę ze złym duchem jako dziewice, oblubienice i matki. Dziewice konsekrowane otrzymują wielką łaskę, by mogły się urzeczywistnić w ich życiu słowa Benedykta XVI: „Razem z Duchem Świętym, z całym Kościołem i każdym słuchającym Słowa jesteście zaproszone, aby powierzyć się Chrystusowi i powiedzieć Mu: «Przyjdź!» (Ap 22, 17), aby przebywać w mocy wypływającej z Jego odpowiedzi: «Zaiste, przyjdę niebawem» (Ap 22, 20). To przyście Oblubieńca jest horyzontem waszej drogi w Kościele, waszym celem, obietnicą do przyjmowania każdego dnia. W ten sposób «będziecie gwiazdami wskazującymi drogę światu»⁵⁶.

⁵⁶ Benedykt XVI, Przemówienie do uczestników Kongresu *Ordo virginum*, 15.05.2008, http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/pont-messages/2020/documents/papa-francesco_20200531_messaggio-50-ritoconsacrazione-vergini.html (20.10.2020).

Bibliografia

- Ambrogio S., *Sulle vergini*, Ed. Messaggero, Padova 1982.
- Benedykt XVI, Encyklika *Deus caritas est*, Kraków 2006.
- Benedykt XVI, Przemówienie do uczestników Kongresu *Ordo virginum*, 15.05.2008, http://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/pont-messages/2020/documents/papa-francesco_20200531_messaggio-50-ritoconsacrazione-vergini.html (20.10.2020).
- Benedykta XVI, Przemówienie do uczestników kongresu nt. *Dziewictwo konsekrowane na świecie: dar dla Kościoła i w Kościele*, Città del Vaticano, 15.05.2008, www.konsekrowane.org (12.11.2019).
- Brunot A., *Miriam. Mała Arabka*, przekł. T. Szczepańczyk, Gdańsk 1995.
- Cantalamessa R., *Moc krzyża*, Kraków 2013.
- Dokumenty soborów powszechnych*, t. 2, układ i oprac. A. Baron, H. Pietras, Kraków 2002.
- Estrate P., *Mariam święta Palestynka*, przekł. D. Śliwa, Kraków 2008.
- Feuillet A., *Tajemnica kuszenia Jezusa*, w: *Zło w świecie*, red. L. Balter i in., Poznań 1992, s. 50–65 (Kolekcja Communio, 7).
- Franciszek, Adhortacja *Gaudete et exsultate* o powołaniu do świętości w świecie współczesnym, http://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20180319_gaudete-et-exsultate.html (20.05.2019).
- Franciszek, *Efeskie zesłanie Ducha Świętego*, homilia w Domu św. Marty, 29.05.2017, https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/homilie/swmarta_29052017.html (14.11.2020).
- Franciszek, Przesłanie ojca świętego z okazji 50. rocznicy promulgowania Obrzędu Konsekracji Dziewic, 4, <https://misyjne.pl/franciszek-dziewictwo-konsekrowane-znakiem-bogactwa-darow-ducha-milosci-boga-i-nadziei/> (12.11.2020).
- Ignacy Loyola, *Ćwiczenia duchowne*, Kraków 2003.
- Ignacy Loyola, *Pisma wybrane*, t. 1, Kraków 1967.
- Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Vita consecrata* o życiu konsekrowanym i jego misji w kościele i w świecie, 7, http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/apost_exhortations/documents/hf_jp-ii_exh_25031996_vita-consecrata.html (10.10.2020).
- Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich, tłum. L. Adamowicz, M. Dyjakowska, Lublin 2002.

- Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Ecclesiae Sponsae Imago*. Instrukcja na temat *ordo virginum*, Pelplin 2019.
- Królikowski J., *Egzorcyzmy w walce duchowej chrześcijanina*, „Currenda” (2003) nr 153, s. 107–119.
- Królikowski J., *Wyklinam cię i wypędzam*, Kraków 2003.
- Obrzędy konsekracji dziewczyc*, Katowice 2001.
- Paweł VI, Adhortacja apostolska *Marialis cultus* o należyтым kształtowaniu i rozwijaniu kultu Najświętszej Maryi Panny, <http://ptm.rel.pl/czytelnia/dokumenty/dokumenty-papieskie/42-pawel-vi/254-adhortacja-apostolska-marialis-cultus.html> (16.09.2020).
- Ratzinger J. Benedykt XVI, *Jezus z Nazaretu*, cz. 1: *Od Chrztu w Jordanie do Przemienienia*, Kraków 2007.
- Ratzinger J., *Raport o stanie wiary*, Marki 2005.
- Rose L., *Diabeł chce cię poznać*, Wrocław 1999.
- Suenens L. J., *Przyjdź Duchu Święty. Podstawowe dokumenty dotyczące Odnowy w Duchu Świętym w Kościele katolickim: Dokumenty z Malines*, tłum. T. Micewicz, Kraków 1998.
- Urbański S., *Pokusa*, w: *Leksykon duchowości katolickiej*, pod red. M. Chmielewskiego, Lublin–Kraków 2002, s. 648–649.

Spiritual Struggle of *Ordo virginum* according to
the Consecration Prayer
Abstract

Consecrated virgins existed already in the apostolic times. A dynamic development of this state has started after Vaticanum II and still indicates need for this kind of consecration in the Church. The identity and vocation of consecrated virginity manifests in their becoming eschatological sign of the Church-Bride. Great attention is paid to an individual charism of a particular virgin, which opens the area for great diversity, yet it requires bigger sense of responsibility and discernment. The ground of such life is perusal of God's word, sacraments and Liturgy of the Hours. A special task for the consecrated virgins is to close to other people. Their consecration does not exclude them from their daily environment. In various services they undertake it is necessary to practice the skill of discernment and discretion of spirits (*discretio spirituum*). *Ordo virginum* receive this gift during the consecration prayer by the ministry of the bishop. Confirmed by the presence of the Holy Spirit they enter struggle with the evil spirit as „virgins, brides and mothers”.

Keywords: *ordo virginum*, rite of consecration of the virgins, consecration prayer, spiritual struggle, Holy Spirit, evil spirit

Słowa kluczowe: *ordo virginum*, obrzęd konsekracji dziewic, modlitwa konsekracyjna, walka duchowa, Duch Święty, zły duch